

2021-01

$\text{p}\ddot{\text{y}} \text{ — } \bullet \frac{3}{4} \acute{\text{E}} \mu \prime \pm \text{Æ}^{10} \text{®} \text{ ” }^1 \pm \text{Ç} \mu^{-} \acute{\text{A}}^1 \tilde{\text{A}} \cdot \ddot{\text{A}} \cdot \hat{\text{A}}$
 $\text{p}\ddot{\text{y}} \text{ œ } \mu \ddot{\text{A}} \pm \frac{1}{2} \neg \tilde{\text{A}} \ddot{\text{A}} \mu \acute{\text{A}} \tilde{\text{A}} \cdot \hat{\text{A}} \pm \grave{\text{A}} \grave{\text{I}} \ddot{\text{A}} \pm \check{\text{A}} \neg \ddot{\text{A}}$
 $\text{p}\ddot{\text{y}} \ddot{\text{A}} \cdot \hat{\text{A}} \bullet \bullet \text{ }^0 \pm \text{ }^1 \cdot \acute{\text{A}} \grave{\text{I}} \tilde{\text{A}} \ddot{\text{A}} \pm \tilde{\text{A}}^{-} \pm \ddot{\text{A}} \acute{\text{E}} \frac{1}{2}$
 $\text{p}\ddot{\text{y}} \text{ ‘ } \frac{1}{2} \text{ , } \acute{\text{A}} \acute{\text{E}} \grave{\text{A}}^{-} \frac{1}{2} \acute{\text{E}} \frac{1}{2} \text{ ” }^{10} \pm \text{ }^1 \acute{\text{E}} \frac{1}{4} \neg \ddot{\text{A}} \acute{\text{E}} \frac{1}{2}$

$\text{p}\ddot{\text{y}} \check{\text{z}} \text{ }^1 \frac{1}{2} \pm \acute{\text{A}} \text{®} \hat{\text{A}} \text{ , } \text{ “ } \mu \hat{\text{I}} \acute{\text{A}} \text{ }^3 \text{ }^1 \grave{\text{I}} \hat{\text{A}}$

$\text{p}\ddot{\text{y}} \acute{\text{A}} \grave{\text{I}} \text{ }^3 \acute{\text{A}} \pm \frac{1}{4} \frac{1}{4} \pm \bullet \acute{\text{A}} \acute{\text{A}} \acute{\text{E}} \grave{\text{A}} \pm \acute{\text{E}} \text{ }^0 \text{®} \hat{\text{A}} \acute{\text{A}} \grave{\text{I}} \text{ » }^1 \ddot{\text{A}} \text{ }^1 \text{ }^0 \text{®} \hat{\text{A}} \text{ }^0 \pm \text{ }^1 \text{ ” }^1 \pm \text{ }^0 \acute{\text{A}}^2 - \acute{\text{A}} \frac{1}{2} \cdot \tilde{\text{A}} \cdot \hat{\text{A}} \text{ , } \text{ £Ç} \grave{\text{I}} \text{ »® } \text{ £Ç} \grave{\text{I}} \text{ »® } \bullet \acute{\text{A}} \text{ }^1$
 $\text{p}\ddot{\text{y}} \pm \frac{1}{2} \mu \acute{\text{A}} \text{ }^1 \tilde{\text{A}} \tilde{\text{A}} \text{®} \frac{1}{4} \text{ }^1 \grave{\text{I}} \bullet \mu \neg \grave{\text{A}} \grave{\text{I}} \text{ » }^1 \hat{\text{A}} \neg \text{Æ} \grave{\text{I}} \acute{\text{A}}$

<http://hdl.handle.net/11728/11832>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην Ευρωπαϊκή Πολιτική και
Διακυβέρνηση

Η Εξωεδαφική Διαχείριση της Μετανάστευσης από τα
Κράτη-Μέλη της ΕΕ και η Προστασία των Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων

του

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΞΙΝΑΡΗ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

**Η Εξωεδαφική Διαχείριση της Μετανάστευσης από τα
Κράτη-Μέλη της ΕΕ και η Προστασία των Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων**

**Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση μεταπτυχιακού
τίτλου σπουδών στην Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση**

Στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Πάφος, Κύπρος

του

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΞΙΝΑΡΗ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Γεώργιος Ξιναρής, 2021

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου.

Η έγκριση της παρούσας πτυχιακής εργασίας από τη Σχολή Νομικής του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους της Σχολής και του Πανεπιστημίου.

Η ΕΞΩΕΛΔΑΦΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ
ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων Καθηγητής

[Δρ. Θωμάς-Νεκτάριος Παπαναστασίου]

Εξεταστική Επιτροπή

[Δρ. Παντελής Σκλιάς, Δρ. Θωμάς-Νεκτάριος Παπαναστασίου, Δρ. Μερσίλεια
Αναστασιάδου]

Κοσμήτορας/Διευθυντής Προγράμματος

[Δρ. Παντελής Σκλιάς]

Ευχαριστίες

Πρώτα απ' όλα, νιώθω την ανάγκη να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο Θεό, για όλα όσα με αξίωσε να ζήσω και για όλους τους ανθρώπους που έφερε στην ζωή μου.

Θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ. Παπαναστασίου Θωμά, και να τον ευχαριστήσω βαθιά για την καθοδήγησή του σε αυτήν την έρευνα. Έμαθα πολλά από τις πολύτιμες συμβουλές του και είμαι ευγνώμων για την υπομονή του και τον χρόνο που αφιέρωσε σε εμένα.

Τέλος, ειδικές ευχαριστίες οφείλω να εκφράσω στους γονείς μου, τους αδερφούς μου και τους φίλους μου για την υποστήριξη και τη συνεχή ενθάρρυνσή τους κατά τη διάρκεια της διαδικασίας γραφής, ακόμη και σε περιόδους αμφιβολιών.

Περίληψη

Ο στόχος αυτής της διατριβής είναι να διερευνήσει αν έχουν τα κράτη-μέλη της ΕΕ δικαίωμα εξωεδαφικής διαχείρισης της μετανάστευσης και αν με την εξωεδαφική διαχείριση της μετανάστευσης ενέχει ο κίνδυνος να προσβάλλονται κάποια ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών και προσφύγων. Ειδικότερα, εστιάζει στην κρατική κυριαρχία των κρατών-μελών της ΕΕ και το «απαραβίαστο των συνόρων», όπου κάθε κράτος μπορεί να προστατεύσει τα σύνορα του. Εξετάζει στην συνέχεια τα δικαιώματα που παρέχονται στους μετανάστες και τους πρόσφυγες και ερευνά εάν αυτά τα δικαιώματα παραβιάζονται μέσω της εξωτερικής εφαρμογής της διαχείρισης της μετανάστευσης. Όπως θα υποστηριχθεί στην διατριβή υπάρχει μια συνεχή σύγκρουση μεταξύ του νόμιμου συμφέροντος ενός κράτους αφενός να ελέγχει την πρόσβαση οποιουδήποτε στην επικράτειά του και αφετέρου της διεθνούς υποχρέωσης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων. Σύμφωνα με την ανάλυση μεταβιβάζεται η ευθύνη των κρατών-μελών της ΕΕ προς τρίτες χώρες μέσω της εξωεδαφικής διαχείρισης της μετανάστευσης. Συνεπώς, η εξωεδαφική διαχείριση της μετανάστευσης θέτει στη συνέχεια το ζήτημα της εξωεδαφικής προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του ΕΔΑΔ περί εξωεδαφικής διαχείρισης, η παρούσα διατριβή δείχνει ότι, η ΕΕ και τα κράτη-μέλη δεν πρέπει να εξαιρούνται, όταν ενεργούν εξωεδαφικά από υποχρεώσεις έναντι των προσφύγων και των μεταναστών, που απορρέουν από θεμελιώδεις κανόνες του διεθνούς δικαίου.

Λέξεις-κλειδιά: Εξωεδαφική διαχείριση, κρατική κυριαρχία, ανθρώπινα δικαιώματα, μετανάστες, πρόσφυγες, διεθνές δίκαιο

Abstract

Externalization of Immigration Management by EU Member States and the Protection of Human Rights

The aim of this dissertation is to investigate whether Member States have the right to externalization of immigration management and whether externalization of Immigration management poses a risk of infringing on some human rights of migrants and refugees. In particular, it focuses on the sovereignty of the EU Member States and the "inviolability of borders", where each state can protect its borders. It then examines the rights granted to immigrants and refugees and will determine how and if these rights are violated through the external application of immigration control. As the dissertation will argue, there is a continuing conflict between the legitimate interest of a state on the one hand in controlling access to its territory and on the international obligation to protect the fundamental rights of migrants, asylum seekers and refugees, then consider the transfer of responsibility to third countries through externalization of immigration management. Thus, the externalization of immigration management then raises the issue of extraterritorial protection of human rights. Taking into account the existing cases of the ECtHR extraterritorial management, this dissertation shows that the EU and the Member States are not exempt from their obligations to refugees and migrants when they act extraterritorially.

Key-words: Externalization management, state sovereignty, human rights, immigrants, refugees, international law

Σύμφωνα με τη Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, «όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες και αιτούντες άσυλο που φτάνουν στα ελληνικά νησιά από την Τουρκία και των οποίων οι αιτήσεις ασύλου έχουν κριθεί απαράδεκτες θα πρέπει να επιστρέφουν στην Τουρκία».⁷⁵ Επίσης, «για κάθε Σύριο που επιστρέφει στην Τουρκία, ένας άλλος Σύριος θα επανεγκαθίσταται στην ΕΕ, με αντάλλαγμα την περαιτέρω ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων για τους Τούρκους πολίτες και την καταβολή ποσού ύψους 6 δισ. ευρώ στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία».⁷⁶

Σε παγκόσμιο επίπεδο, «το 2016 τον Σεπτέμβριο η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε ομόφωνα τη Διακήρυξη της Νέας Υόρκης για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες»,⁷⁷ μια πολιτική διακήρυξη σταθμός, που σκοπό έχει να βελτιώσει τον τρόπο με τον οποίο η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει τις μεγάλες μετακινήσεις μεταναστών και προσφύγων. Η «Διακήρυξη της Νέας Υόρκης» καθορίζει μια αποτελεσματική μέθοδο χειρισμού του προσφυγικού, με αναλυτικά μέτρα για την ανακούφιση της πίεσης στις χώρες που υποδέχονται αιτητές ασύλου, ενισχύει την αυτονομία των προσφύγων και την επιστροφή με αξιοπρεπή και ασφαλή τρόπο στα τρίτα κράτη. «Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της Διακήρυξης της Νέας Υόρκης του 2016, η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες προτείνει ένα παγκόσμιο σύμφωνο για τους πρόσφυγες στην ετήσια έκθεσή της προς τη Γενική Συνέλευση του 2018».⁷⁸

Σήμερα, η ΕΕ έχει επιβάλει ένα «όραμα κοινής ευθύνης», που στοχεύει στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών, διευρύνοντας την πρόσβαση της επανεγκατάστασης σε τρίτες χώρες και χαλαρώνοντας την πίεση και την εξάρτηση από χώρες εξωτερικών συνόρων της ΕΕ που φιλοξενούν πρόσφυγες.⁷⁹ Η μελλοντική πολιτική της ΕΕ επικεντρώνεται στη διαμόρφωση αυτού του «οράματος κοινής ευθύνης» για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, αλλά προχωρά πέρα από το έδαφος της ΕΕ,

⁷⁵ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

⁷⁶ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016, διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

⁷⁷ “New York Declaration for Refugees and Migrants”, διαθέσιμο στο <https://www.unhcr.org/57e39d987>

⁷⁸ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η Μεταναστευτική πολιτική, διαθέσιμο στο <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/152/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7>

⁷⁹ “Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες”, διαθέσιμο στο <https://www.unhcr.org/comprehensive-refugee-response-framework-crrf.html>

επεκτείνοντας τα σύνορα της ΕΕ και εξωτερικεύοντας τη διαχείριση της μετανάστευσης σε τρίτες χώρες.

Soft law και μη δεσμευτικά μέσα, όπως το «Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση» και το «Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες» εγκρίθηκαν με τη «Διακήρυξη της Νέας Υόρκης το 2016» και ενήργησαν για να καλύψουν το κενό ορισμένων νόμων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ιδέα είναι ότι ο Soft law διαδραματίζει «προοδευτικό ρόλο» στην αύξηση των προτύπων προστασίας, και τελικά τη σταθεροποίησή τους και τα κράτη μέλη άρχισαν να συμμορφώνεται με αυτούς τους ενδεχόμενους «κανόνες» που μπορούν να τονώσουν την ανάπτυξη νομικά δεσμευτικών κανόνων.⁸⁰ Παρόλο που, αυτές οι συμφωνίες δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, προορίζονται να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τα πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το «Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες» παρέχει ένα διαρθρωτικό πλαίσιο για την ευθύνη και τον επιμερισμό των βαρών σε χώρες που δέχονται και φιλοξενούν πρόσφυγες, περιγράφοντας επίσης την απαίτηση υποδοχής και εισδοχής με ορισμένες βασικές προτάσεις για να καταστούν τα κέντρα υποδοχής ειδικά για το φύλο και την ηλικία.⁸¹

3.4 Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου

Οι αιτούντες άσυλο εντός της επικράτειας της ΕΕ μπορούν να αποκτήσουν δικαιώματα βάσει του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ).⁸² Η δεύτερη φάση του ΚΕΣΑ ιδρύθηκε ως αποτέλεσμα του Προγράμματος της Χάγης (με βάση τις τρέχουσες εργασίες του Προγράμματος του Τάμπερε), το οποίο έδειξε την ανάγκη έγκαιρης εφαρμογής όλων των μέτρων στον τομέα της «ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης».⁸³ Το πρόγραμμα σκιαγράφησε την κατάρτιση σχεδίου για την απαραίτητη δράση σχετικά με την εξωτερική διάσταση του ασύλου και της μετανάστευσης. Κατά τη δεύτερη φάση του ΚΕΣΑ, η Επιτροπή πρότεινε να αντικατασταθούν τα υφιστάμενα ελάχιστα πρότυπα του ΚΕΣΑ με ένα κοινό

⁸⁰ Gammeltoft H. T., “The Normative Impact of the Global Compact on Refugees International Journal of Refugee Law”, International Journal of Refugee Law, τομ.30, τχ. 4, 2018, σσ. 605–610

⁸¹ Gammeltoft H. T., “The Normative Impact of the Global Compact on Refugees International Journal of Refugee Law”, International Journal of Refugee Law, τομ.30, τχ. 4, 2018, σσ. 605–610

⁸² «Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου» διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en

⁸³ COUNCIL, “The Hague Programme: Strengthening Freedom, Security and Justice in the European Union”, (2005/C 53/01), διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:053:0001:0014:EN:PDF>

σύνολο κανόνων που αποσκοπούν στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών-μελών, εστιάζοντας στη νομοθετική εναρμόνιση.⁸⁴ Αποφασίστηκε ότι υπήρχε η ανάγκη εξωεδαφικής διαχείρισης της μεταναστευτικής πολιτικής, η οποία έγινε βασικό θέμα συζήτησης και πως είναι απαραίτητη αλλαγή μετά το θάνατο χιλιάδων μεταναστών που προσπαθούσαν να διασχίσουν τη Μεσόγειο. Η ανταπόκριση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ συνίστατο σε ένα συνδυασμό επιχειρήσεων υπό την ηγεσία του Frontex, των συστημάτων επανεγκατάστασης και συνολικά μια ενισχυμένη επείγουσα ανάγκη για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης στην πηγή.⁸⁵ Το ΚΕΣΑ αποτελεί το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ στον τομέα του ασύλου, το οποίο «ρυθμίζει και θέτει κοινά πρότυπα στον τομέα της διεθνούς προστασίας με σκοπό την ανάπτυξη κοινών εννοιών και κριτηρίων και την εναρμόνιση της ερμηνείας και της εφαρμογής του δικαίου ασύλου μεταξύ των κρατών-μελών»⁸⁶ Αν και βασίζεται και αναπτύχθηκε σύμφωνα με τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο της Γενεύης, υπερβαίνει το πεδίο εφαρμογής τους, καθώς ρυθμίζει όλες τις πτυχές του ασύλου.

Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου περιλαμβάνει: «Η οδηγία για τα προσόντα 2011/95 / ΕΕ, την οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου 2013/32 / ΕΕ, την οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής 2013/33 / ΕΕ, τον κανονισμό του Δουβλίνου III (ΕΕ) αριθ. 604/2013 και Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013 Eurodac». Οι οδηγίες του ΚΕΣΑ θα συζητηθούν εν συντομία για να δώσουν μια επισκόπηση των δικαιωμάτων που παρέχονται στους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο εντός της επικράτειας της ΕΕ όσον αφορά την υποδοχή, τα προσόντα για άσυλο και επικουρική προστασία, την επιστροφή και την ευθύνη των κρατών-μελών κατά την εξέταση των αιτήσεων ασύλου.

Η “Οδηγία 2011/95/ΕΕ”⁸⁷ σχετικά με «τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας». Αυτά τα πρότυπα καθορίζουν ποιος πληροί τις

⁸⁴ Hailbronner K. and Thym D., ‘*Legal Framework for EU Asylum Policy*’, EU Immigration and Asylum Law, 2016, σελ.1029

⁸⁵ COUNCIL, “The Hague Programme: Strengthening Freedom, Security and Justice in the European Union”, (2005/C 53/01), διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:053:0001:0014:EN:PDF>

⁸⁶ European Asylum Support Office, ‘An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – A Judicial Analysis’, 2016, διαθέσιμο στο <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/BZ0216138ENN.PDF>, σελ.34

⁸⁷ “Οδηγία 2011/95/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011L0095>

προϋποθέσεις για διεθνή προστασία (άρθρο 4), πιστοποίηση για ποιος θεωρείται πρόσφυγας (άρθρο 9), προσόντα για επικουρική προστασία (άρθρο 15) και προστασία από επαναπροώθηση (άρθρο 21). Η παρούσα οδηγία περιγράφει πώς ένα άτομο πληροί τις προϋποθέσεις για πρόσφυγες, τι είναι «Πράξεις δίωξης» και τις διάφορες μορφές που μπορεί να λάβει και οι «Λόγοι δίωξης» εναντίον του ατόμου, όπως στόχευση της φυλής, της θρησκείας, ιθαγένεια κ.λπ. Ένα άτομο πληροί τις προϋποθέσεις για επικουρική προστασία όταν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης ή βασανιστηρίων εάν το άτομο επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του και εάν το άτομο είναι ανιθαγενές. Μόνο για τους πρόσφυγες αφορά το περιεχόμενο της επικουρικής προστασίας που καταργεί τη δυνατότητα ορισμένων κρατών της ΕΕ να περιορίσουν την πρόσβαση των δικαιωμάτων τους. Επικουρική προστασία παρέχεται σε ένα άτομο που ζητά άσυλο και δεν πληροί τις προϋποθέσεις ως πρόσφυγας, και συνεπώς προσφέρει προστασία από την επαναπροώθηση, η οποία είναι η πράξη του εξαναγκασμού προσφύγων ή αιτούντων άσυλο σε ορισμένες περιπτώσεις εκείνων των οποίων η αξίωση ή το καθεστώς δεν έχει ακόμη καθοριστεί σε μια χώρα στην οποία θα αντιμετωπίσουν σοβαρές βλάβες, διώξεις ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Το άρθρο 21 της οδηγίας για την πιστοποίηση προστατεύει από τη μη επαναπροώθηση για να διασφαλίσει ότι κανείς δεν θα επιστρέψει στη δίωξη.

Η “Οδηγία 2013/32 / ΕΕ”⁸⁸ περιγράφει «κοινά πρότυπα διαδικασιών ασύλου, διασφαλίσεων και εγγυήσεων, όπως η πρόσβαση σε δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες ασύλου». Θεσπίζει επίσης σαφείς κανόνες σχετικά με τον τρόπο υποβολής αίτησης ασύλου, ορίζοντας τις αρμόδιες αρχές και το δικαίωμα παραμονής σε κράτος μέλος εν αναμονή της εξέτασης της αίτησης ασύλου (άρθρο 9). Το πιο σημαντικό, οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας πρέπει να εξετάζονται σε ατομική βάση. Θα πρέπει να εξεταστούν αντικειμενικά και αμερόληπτα σε άλλους παράγοντες(άρθρο 3). Επιπλέον, τα κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η εξεταστική αρχή διαθέτει ακριβείς και ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τη γενική κατάσταση από πηγές όπως η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και οι σχετικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και όπου είναι απαραίτητο, από τις χώρες από τις οποίες έχουν περάσει. (Άρθρο 10 σημείο β)

⁸⁸ “Οδηγία 2013/32 / ΕΕ σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032>

Η “Οδηγία 2013/33 / ΕΕ”⁸⁹ περιγράφει «τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία». Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια και τους τύπους διαδικασιών σχετικά με τους αιτούντες διεθνή προστασία, σε όλες τις τοποθεσίες και εγκαταστάσεις που φιλοξενούν αιτούντες, για όσο διάστημα επιτρέπεται να παραμείνουν σε έδαφος κράτους μέλους. Η κράτηση πρέπει να αποτελεί έσχατη λύση. Θα πρέπει να δίνεται μόνο όταν είναι απαραίτητο για επιστροφή, μόνο κατά την εκτίμηση του ατόμου για την αναγκαιότητα κράτησης⁹⁰ και πρέπει να έχει τη συντομότερη δυνατή διάρκεια (άρθρο 9). Παρόλο που τα ευρωπαϊκά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη αποφασίσει να κάνουν εξωεδαφικά κέντρα κράτησης ή κέντρα εξέτασης αιτήσεων ασύλου, εξακολουθούν να επικεντρώνονται ενεργά στην πρόληψη παράτυπων μεταναστών μέσω πολιτικών παρακολούθησης, οι οποίες μπορούν να θέσουν τους μετανάστες σε καταστάσεις αόριστης ή απάνθρωπης κράτησης κατά την επιστροφή στη χώρα αναχώρησής τους. Η υποχρεωτική κράτηση που αντιμετωπίζουν παράτυποι μετανάστες σε τρίτες χώρες συχνά δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, δεν έχει μέγιστα χρονικά όρια, δεν προσφέρει εγγυήσεις για επιλογές επανεγκατάστασης και μπορεί να διαρκέσει επ’ αόριστον σε απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες.

3.5 Εξωεδαφική Διαχείριση της Μετανάστευσης

Η διαδικασία εξωεδαφική διαχείριση της μεταναστευτικής πολιτικής από την ΕΕ χαρακτηρίστηκε ως «μετατόπιση του ελέγχου της μετανάστευσης».⁹¹ Οι πολιτικές εξωεδαφικής διαχείρισης ακολουθούνται με στόχο να βοηθήσουν τρίτες χώρες στον έλεγχο και τη διαχείριση της μετανάστευσης. Παραδείγματα αυτών των συστημάτων περιλαμβάνουν πολιτικές και πρακτικές που ενθαρρύνουν τις τρίτες χώρες να αποτρέψουν τους μετανάστες από τη μετανάστευση στην περίπτωση μας στην Ευρώπη μέσω κινήτρων για τα άτομα να παραμείνουν εκτός του εδάφους της Ευρώπης και επίσης μέσω φυσικών ή νομικών εμποδίων. Πολιτικές και πρακτικές που ενθαρρύνουν τις ανησυχίες των μεταναστών όπως απαγορεύσεις εισόδου ή ακόμη και επαναπροωθήσεις μέσω υλικοτεχνικής, οικονομικής ή πολιτικής υποστήριξης, ή απευθείας σε χρηματοδότησής σε τρίτες χώρες για την δημιουργία κέντρων

⁸⁹ “Οδηγία 2013/33 / ΕΕ, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση)”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0033>

⁹⁰ Heijer d. M., *Europe and Extraterritorial Asylum*, Hart Publishing, 2011, σελ.287

⁹¹ Bialasiewicz L., “Off-shoring and out-sourcing the borders of Europe: Libya and EU border work in the Mediterranean”, *Geopolitics*, 17:4, 2012, σσ. 843-866, σελ.854

εξέτασης αιτήσεων ασύλου ως κίνητρο.⁹² Δηλαδή οικονομική και πολιτική υποστήριξη για την κράτηση μεταναστών ή πρακτικών απαγόρευσης από τρίτες χώρες ή και διμερείς συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες για την καταπολέμηση της «παράτυπης» μετανάστευσης ή για την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης της μετανάστευσης σε τρίτες χώρες εκτός ΕΕ.

Στο πλαίσιο της μετανάστευσης, η εξωεδαφική διαχείριση μπορεί να επεκταθεί στην εκτροπή των αιτούντων άσυλο σε τρίτες χώρες, όπως για παράδειγμα να γίνεται στο μέλλον η διεκπεραίωση των αιτήσεων σε κέντρα εξέτασης αιτήσεων ασύλου ή σε «κλειστά κέντρα κράτησης» σε τρίτες χώρες.⁹³

Ο όρος «εξωεδαφική διαχείριση» περιγράφει ένα πλαίσιο πολιτικής που στοχεύει να σταματήσει και να διακόψει τη μεταναστευτική ροή. Συγκεκριμένα «εξωεδαφικά είναι μέτρα που λαμβάνονται από κράτη σε τοποθεσίες πέρα από τα εδαφικά σύνορά τους για παρεμπόδιση ή αλλιώς να αποτρέψουν τις αφίξεις των προσφύγων, αιτούντων άσυλο και άλλων μεταναστών που δεν έχουν προηγούμενη άδεια εισόδου στη χώρα προορισμού τους».⁹⁴

Κατά την εφαρμογή πολιτικών εξωεδαφικής διαχείρισης, τα κράτη-μέλη κινδυνεύουν να παραβιάσουν τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Τα κράτη-μέλη λαμβάνουν «εξωεδαφικά μέτρα που επιδιώκουν να εμποδίσουν τους πρόσφυγες να φτάσουν στα σύνορα τους για να διεκδικήσουν προστασία» και αποβλέπουν να αποφύγουν τις υποχρεώσεις τους βάσει της Σύμβασης για τους Πρόσφυγες του 1951 κρατώντας τους «σε τρίτες χώρες» εκτός ΕΕ.⁹⁵ Τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν διμερείς ή πολυμερείς «συνεργασίες για μη είσοδο στην ΕΕ» δηλαδή πολιτικές που αναλαμβάνονται από κοινού από κράτη διέλευσης και προορισμού για απαγόρευση εισόδου.⁹⁶

Η «εξωεδαφική διαχείριση», είναι μια διαδικασία εξωτερικού ελέγχου των συνόρων και η επέκταση των γεωγραφικών ορίων.⁹⁷ Η εξωτερική διάσταση της καταπολέμησης της

⁹² Hyndman, J., & Mountz, A., "Another Brick in the Wall? Neo-Refoulement and the Externalization of Asylum by Australia and Europe. Government and Opposition", *Refugee Survey Quarterly*, τομ. 43, τχ. 2, 2008, σσ. 249-269, σελ.253

⁹³ Andrijasevic R., "DEPORTED: The Right to Asylum at EU's External Border of Italy and Libya", Blackwell Publishing, 48(1), 2010, σελ.166

⁹⁴ Crisp J., "Externalization and the erosion of refugee protection Comparative Network on Refugee Externalisation Policies (CONREP)", The University of Melbourne, 2019

⁹⁵ Hirsch A. L., "The borders beyond the border: Australia's extraterritorial migration controls", *Refugee Survey Quarterly*, τομ. 36, τχ. 3, 2017, σσ. 48-80, σελ. 48

⁹⁶ Hirsch A. L., "The borders beyond the border: Australia's extraterritorial migration controls", *Refugee Survey Quarterly*, τομ. 36, τχ. 3, 2017, σσ. 48-80, σελ. 49

⁹⁷ Cobarrubias S., "Mapping Illegality: The i-Map and the Cartopolitics of Migration Management at a Distance", *Antipode*, τομ. 51, 2019, σσ. 770-794. σελ.773

Léonard S. and Kaunert C., “The extra-territorial processing of asylum claims”, *Forced Migration Review*, τόμ. 51, 2016, σσ. 48-50.

Liguori A., “Some Observations on the Legal Responsibility of States and International Organizations in the Extraterritorial Processing of Asylum Claims”, *The Italian Yearbook of International Law Online*, τομ. 25, τχ. 1, 2016, σσ. 135–158

Milanovic M., “Al-Skeini and Al-Jedda in Strasbourg” *European Journal of International Law*, τομ. 23, τχ. 1, 2012, σσ. 121–139,

Murphy D. S., “The Doctrine of Preemptive Self-Defense”, *Villanova Law Review*, 2005

Namara F., “Member State Responsibility for Migration Control within Third States - Extremalisation Revisited”, *European Journal of Migration and Law*, τομ. 15, τχ. 3, 2013, σσ. 319–335

Rijpma J. J. και Cremona M., “The Extra-Territorialisation of EU Migration Policies and the Rule of Law”, *European University Institute*, 2007

Spagnolo A., “Offshore law. The tension between the universality of human rights and the practice of states in the management of migration flows”, *Università degli studi di torino*, 2017

Νομοθεσία

“Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου”, διαθέσιμο στο https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ELL.pdf

“Κώδικας συνόρων Σένγκεν”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:114514>

“Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα”, διαθέσιμο στο https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/grk.pdf

“Πρωτοκόλλου του Πατέρμο κατά της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών” διαθέσιμο στο https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOC_e_book-e.pdf

“Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το καθεστώς του Πρόσφυγα”, διαθέσιμο στο <https://www.synigoros.gr/resources/docs/04-symvasiprotokollo.pdf>

“Σύμβαση του ΟΗΕ κατά των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας του 1984” διαθέσιμο στο <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CAT.aspx>

“Συνθήκης της Βιέννης για το Δίκαιο των Συνθήκων μεταξύ Κρατών και Διεθνών Οργανισμών ή μεταξύ Διεθνών οργανισμών (1986)”, διαθέσιμο στο https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_2_1986.pdf

“Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ” διαθέσιμο στο <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/slee/arthro-78-synthiki-gia-ti-leitoyrgia-tis-eyropaikis-enosis>

“Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών”, διαθέσιμο στο <https://unric.org/el/%CF%87%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%BF%CE%B7%CE%B5/>

“Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT>

Κανονισμοί και Οδηγίες

“Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν)”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32016R0399>

“Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896&from=EN>

“Οδηγία 2008 / 115 / ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32008L0115>

“Οδηγία 2011/95/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011L0095>

“Οδηγία 2013/32 / ΕΕ σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032>

“Οδηγία 2013/33 / ΕΕ, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση)”, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0033>

Έγγραφα Ύπατης Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες

“New York Declaration for Refugees and Migrants”, διαθέσιμο στο <https://www.unhcr.org/57e39d987>

“Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ Ψήφισμα 2240/2015”, διαθέσιμο στο <https://www.un.org/press/en/2015/sc12072.doc.htm>

“Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ. Ψήφισμα 688/1991”, διαθέσιμο στο <https://digitallibrary.un.org/record/110659>

“Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες”, διαθέσιμο στο <https://www.unhcr.org/comprehensive-refugee-response-framework-crrf.html>

Νομολογία

“Al-Jedda v The United Kingdom”, App no 27021/08 (ECtHR, 7 July 2011 - Judgment)

“Al-Saadoon and Mufdhi v The United Kingdom”, App no 61498/08 (ECtHR, 30 June 2009 – Admissibility)

“Al-Saadoon and Mufdhi v The United Kingdom”, App no 61498/08 (ECtHR, 2 March 2010 – Merits)

“Al-Skeini v The United Kingdom”, App no 55721/07 (ECtHR, 7 July 2011 - Judgment)

“Chahal v The United Kingdom”, App no 22414/93 (ECtHR, 15 November 1996 - Judgment)

“Chiragov and Others v Armenia”, App no 13216/05 (ECtHR, 16 June 2015- Merits)

“Hirsi Jamaa and Others v Italy”, App no 27765/09 (ECtHR, 23 February 2012 - Judgment)

“Loizidou v Turkey”, App no 15318/89 (ECtHR, 18 December 1996 - Merits)

“Medvedyev and Others v France”, App no 3394/03 (ECtHR, 29 March 2010 - Judgment)

“MSS v Belgium and Greece”, App no 30696/09 (ECtHR, 21 January 2011- Judgment)

“Saadi v. United Kingdom” App no. 13229/03, (ECtHR, 29 January 2008 - Judgment)

Ηλεκτρονικές πηγές

Ελληνικές Ηλεκτρονικές πηγές

Ακριβοπούλου Μ. Χ. και Παπανδρέου Μ., «Τα θεμελιώδη δικαιώματα του αιτούντα πολιτικό άσυλο κατά την ΕΣΔΑ και το μαχητό τεκμήριο της ασφαλούς χώρας», *Όμιλος “Αριστόβουλος Μάνεσης”*, διαθέσιμο στο <https://www.constitutionalism.gr/2407-ta-temeliwdi-dikaiwmata-toy-aitoynta-politiko-asy/>

«Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ένα νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο του 2020», διαθέσιμο στο final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1601287338054&uri=COM:2020:609:FIN>

«Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση νέου πλαισίου εταιρικής σχέσης με τρίτες χώρες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση», διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0385>

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «Μεταναστευτική πολιτική», διαθέσιμο στο <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/152/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%>

B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%B
A%CE%B7-

%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B7

Olympia, «Αυστραλιανή πολιτική και λύση για την λαθρομετανάστευση», διαθέσιμο στο <https://www.olympia.gr/ellada/afstraliani-politiki-kai-lysi-gia-tin/>

Πρώτο θέμα, «Νέο μήνυμα Χρυσοχοϊδη από τον Έβρο: Η Ελλάδα έχει σύνορα, δεν περνά κανείς χωρίς ταξιδιωτικά έγγραφα», διαθέσιμο στο

<https://www.protothema.gr/politics/article/980023/neo-minuma-hrusohoidi-apo-ton-evro-i-ellada-ehei-sunora-den-perna-kaneis-horis-taxidiotika-eggrafa/>

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016», διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/>

«Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012M/TXT>

«Συνθήκη της Λισαβόνας», διαθέσιμο στο <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-lisbon>

«Σύνοδο Κορυφής του Τάμπερε», διαθέσιμο στο https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

«Το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου» διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en

Ξενόγλωσσες Ηλεκτρονικές Πηγές

Council of the European Union, «Presidency Note on Integrated Border Management: Strategy Deliberations», 2006, διαθέσιμο στο <https://europa.eu/capacity4dev/file/21154/download?token=OJ7LsAHa>

COUNCIL, “The Hague Programme: Strengthening Freedom, Security and Justice in the European Union”, (2005/C 53/01), διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:053:0001:0014:EN:PDF>

European Asylum Support Office, ‘An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – A Judicial Analysis’, 2016, διαθέσιμο στο <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/BZ0216138ENN.PDF>

European Parliament, “Legislative Train Towards a New Policy on Migration”, 2020, διαθέσιμο στο <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/api/stages/report/current/theme/towards-a-new-policy-on-migration/file/eu-turkey-statement-action-plan>

European Commission Statistics, Asylum statistics, Number of asylum applicants (non-EU-27 citizens), 2008–2019, διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics#Number_of_asylum_applicants:_increase_in_2019

Frontex, “Frontex launches rapid border intervention on Greek land border” διαθέσιμο στο <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-launches-rapid-border-intervention-on-greek-land-border-J7k21h>

Herszenhorn M. D. and Barigazzi J., “EU leaders consider centers outside bloc to process refugees” διαθέσιμο στο <https://www.politico.eu/article/regional-disembarkation-platforms-eu-leaders-consider-camps-outside-bloc-to-process-refugees/>

UNHCR, “Global Consultations on International Protection, Asylum processes (Fair and Efficient Asylum Procedures)” διαθέσιμο στο <https://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3b389254a/asylum-processes-fair-efficient-asylum-procedures.html>